MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH ZAMMIT MC KEON

Seduta tat-28 ta' Frar, 2011

Citazzjoni Numru. 165/2008

AX Construction Limited (C-17438)

kontra

Agius Marble Works Limited (C-12292)

Il-Qorti :

Rat ir-rikors mahluf prezentat fil-15 ta’ Frar 2008 li jaqra hekk –

1. ILLI l-iskop ta’ din il-procedura hija li jigi dikjarat u deciz illi s-sentenza deciza finalment mill-Qorti ta’ l-Appell fil-31 ta’ Ottubru 2007, Dok “A” ittiehdet bi frodi u giet deciza fuq provi li permezz ta’ din is-sentenza qed jigi mitlub li jigu dikjarati foloz, u dan fit-termini ta’ l-artikolu

811 (a) u 811 (j) tal-Kodici ta' Procedura Civili ; l-iskop ta' l-azzjoni prezenti hija illi tintalab f'kaz ta' ezitu pozittiv ta' dawn iz-zewg dikjarazzjonijiet mitluba jew wahda minnhom ritrattazzjoni tas-sentenza fuq indikata fit-termini ta' l-artikolu 811 (1) u 818 tal-Kap 12.

2. ILLI rrizulta illi l-qerq u li l-provi huma foloz wara x-xhieda moghtija in extenso mill-Perit Keith Yoemans f'seduta quddiem il-Perit Tekniku l-AIC Godwin Abela fis-16 ta' Novembru 2007, Dok "B" u allura din il-procedura qed issir konsegwenti ghall-fatti u informazzjoni li saret taf bihom l-esponenti u gew a konoxxenza taghha f'dik is-seduta tas-16 ta' Novembru 2007 ; ghal kull buon fini jigi dikjarat illi z-zewg kapi huma diversi u distinti ghalkemm naxxenti mill-istess fatti u ghalhekk iz-zewg kapi huma independenti u qed jintalab li jirnexxu wahda indipendenti mill-ohra.

3. ILLI l-bazi ta' din ir-ritrattazzjoni hija l-provi godda li rrizultaw waqt is-smigh ta' kawza ohra li l-fatti huma essenzjalment konsimili : il-kawza l-ohra attwalment pendenti hija Cit 1887/01 Agius Stone Works Limited vs AX Construction Limited attwalment pendenti quddiem il-Qorti ; il-fatti jirreferu ghal appalt fuq Scamps Palace, Vittoriosa li kienet hadet is-socjeta' AX Construction Limited u tat zewg subappalti lis-socjetajiet Agius Stone Works Limited u Agius Marble Works Limited ; l-ewwel Qorti qaghdet intierament fuq ix-xhieda tal-Perit Keith Yoemans. L-esponenti fil-mori ta' l-Appell fil-kawza 1886/01 GCD waslitlu informazzjoni illi l-Perit Yoemans kellu relazzjoni professjonali partikolari mal-grupp ta' socjetajiet Agius Marble/Stone Works, tant illi kien intavola Rikors quddiem il-Qorti ta' l-Appell fit-22 ta' Marzu 2005 fejn kien intalab a bazi ta' dan li jinstema' l-Perit Yoemans ; jidher illi l-Qorti ta' Appell aktarx bi zvista ma kenitx ipprovdiet fuq dan ir-Rikors u baqa' bla digriet sal-jum ta' smigh. Fis-smigh ta' l-Appell, kien prezenti s-Sur Rosario Agius u kienet saret dikjarazzjoni mill-abbli difensur tas-socjeta' attrici appellata "illi l-Perit Keith Yoemans qatt ma kellu relazzjoni la bhala konsulent u lanqas bhala impjegat

ma' Agius Marble Works Ltd izda jista' jkun li dak iz-zmien kien ghadu kif beda relazzjoni ma' Agius Stone Works Ltd. fis-sens li bhal ma jkunu nvoluti Periti ohra fuq progetti ta' restawr li jkollha din il-kumpanija gieli kien ikun involut hu wkoll" ; l-esponenti biex tikkopera u tenut kont ta' min kien qieghed jaghmel id-dikjarazzjoni, qaghdet fuq id-dikjarazzjoni ta' l-istess konsulent legali u ma nsistietx ; konsegwentement l-Onorabbli Qorti t'Appell astjeniet milli tiehu konjizzjoni tat-talba tal-konvenut appellant tat-22 ta' Marzu 2005.

4. ILLI l-esponenti minkejja li hadet il-kelma ta' Rosario Agius u l-abbli difensur tas-socjeta' intimata dwar ir-relazzjoni tal-Perit Yoemans baqghet bis-suspett izda minghajr prova li d-dikjarazzjoni ma kenitx wahda kompleta u veritiera ; ir-rilevanza hija illi l-fatt illi l-Perit Yoemans fil-fatt u bil-kontra tad-dikjarazzjoni tas-socjeta' intimata, kien konsulent mill-qrib u dan kien fattur li messu kien a konjizzjoni tal-Qorti meta taghmel il-valutazzjonijiet taghha dwar l-attendibilita' tal-provi prezentati.

5. ILLI l-Perit Yoemans xehed fis-seduta, kopja certifikata tax-xhieda esebita Dok "A" illi "Nghid illi Agius Group huma klijenti ewlenin tieghi jew major clients tieghi, lilhom niddedika part jew major part tal-hin tieghi professjonali. Qatt ma kont impjegat maghhom pero' mmur l-ufficcju tal-klijent biex jithallas imma m'ghandi ebda bazi hemm ... Mistoqsi hemmx xi raguni li dan il-fatt illi ghandi relazzjoni ta' major client ma harigx qabel fid-deposizzjoni tieghi, nghid illi jien ma narax illi din hija haga rilevanti u kulhadd jaf li nahdem maghhom u cioe' huma klijenti tieghi ...".

6. ILLI l-prova falza tikkonsisti illi dan il-fatt mhux gie zvelat izda addirittura quddiem il-Qorti giet dikjarata sitwazzjoni differenti mill-intimati ; illi l-portata ta' dan kollu huwa car fis-sens illi li kien altrimenti fis-sens illi dan il-fatt seta' possibilment jitqies jew jinfluenza l-Qorti dwar jekk tismax jew le lill-Perit Yoemans ; jinghad illi l-

"indipendenza" tal-Perit Keith Yoemans fil-kwistjoni, u cioe' li kien qieghed jara biss l-interess tas-socjeta' Port Cottonera Limited kien fattur li kemm l-Onorabbli l-Ewwel Qorti u l-Onorabbli Qorti t'Appell raw bhala determinanti biex waslu biex jaghzlu bhala izjed attendibbli x-xhieda ta' l-istess Perit minn dik tal-Quantity Surveyor tas-socjeta' esponenti, li fil-fatt kien il-persuna li kejjel ix-xoghol in kwistjoni u ghalhekk kien aktar pozizzjoni li jixhed fuq ix-xoghol li sar u dak li ma sarx.

7. ILLI a skans ta' ripetizzjoni, l-utilita' ta' din il-procedura diga' gie spjegat fis-sens illi hija preordinata ghal domanda ta' ritrattazzjoni ; il-falz jirrizulta illi fis-sens illi gie dikjarat quddiem l-Onorabbli Qorti t'Appell dak li mhux minnu.

GHALDAQSTANT L-ESPONENTI titlob bil-qima lil din l-Onorabbli Qorti joghgobha tiddikjara u tiddeciedi illi (i) il-provi li tressqu fil-kawza Cit 1866/01 fl-ismijiet "Agius Marble Works Limited vs AX Construction Limited" irrizultaw frawdolenti, (ii) il-provi li tressqu fil-kawza Cit 1866/01 fl-ismijiet "Agius Marble Works Limited vs AX Construction Limited" irrizultaw foloz, u dan in vista tas-suespost.

Rat il-lista tax-xhieda ndikati mill-kumpannija attrici u l-elenku tad-
dokumenti li kienu esebiti mar-rikors guramentat.

Rat ir-risposta mahlufa tas-socjeta' konvenuta presentata fis-<u>17 ta'</u> <u>April 2008</u> li taqra hekk –

Illi din ir-risposta qed issir bil-premessa illi l-azzjoni promossa mill-kumpannija rikorrenti ma hijiex kawza ta' ritrattazzjoni u dan qed jinghad ghaliex ir-rikors promoter huwa konfuzjonali peress illi in parti jittratta dwar talba ghal dikjarazzjoni dwar allegati provi illi huma frawdolenti

jew li jirrizultaw illi huma foloz u in parti titkellem dwar ritrattazzjoni ai termini tal-Artikolu 811(1) u 818 tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta u ghalhekk ukoll il-kumpannija esponenti tirrizerva illi taghmel eccezzjonijiet ulterjuri jekk ikun il-kaz anki dwar kull talba illi talvolta tista' titqies illi saret ghal ritrattazzjoni ;

Illi abbazi ta' din il-premessa l-kumpannija esponenti teccepixxi bir-rispett :

(1) Illi in linea preliminari din l-azzjoni ma tistax tissussisti ghaliex jekk il-kumpannija rikorrenti hassitha aggravata mis-sentenza tal-Qorti tal-Prim'Istanza l-unika via illi kellha skond il-ligi hija illi l-ewwel tappella mis-sentenza tal-Prim'Awla (kif fil-fatt diga' ghamlet) u jekk imbaghad jissussistu l-elementi rikjesti fil-ligi ghar-ritrattazzjoni skond l-Artikolu 811 et sequitur tal-Kodici dwar l-Organizzazzjoni u Procedura Civili, titlob ir-ritrattazzjoni ta' l-istess kawza quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Appell (u mhux f'din il-Qorti) fiz-zmien stipulat mil-ligi ;

(2) Illi ma tistax il-kumpannija rikorrenti ghaliex ma jissussistux l-elementi ghar-ritrattazzjoni tohloq jew tivvinta proceduri li bl-ebda mod ma huma kontemplati fil-ligi. Il-ligi ma tippermettix u dina l-Onorabbli Qorti ma ghandhiex tippermetti illi jsiru proceduri jew kawzi li ma humiex kontemplati fil-ligi meta ikun hemm ir-res judicata u meta jkun jidher bic-car illi l-iskop tal-azzjoni huwa biss sabiex jittawwlu l-proceduri u biex ir-rikorrenti tipprova tahrab mill-effetti ta' sentenza li hija res judicata kontra taghha. Altrimenti ser tinholoq sitwazzjoni fejn il-proceduri gudizzjarji ma jispiccaw qatt u l-gustizzja ma ssir qatt ;

(3) Illi in linea preliminari wkoll izda minghajr pregudizzju ghas-suespost, il-mertu tar-rikors promoter jikkostitwixxi res judicata fil-konfront tal-partijiet stante illi gja' gie trattat fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell numru

1886/2001 datata 31 ta' Ottubru, 2006 kif jidher a fol. tlettax (13) u erbatax (14) ta' l-istess sentenza u ghalhekk dina l-Onorabbli Qorti ma ghandhiex tiehu konjizzjoni ta' din il-kawza u ghandha tillibera lill-kumpannija esponenti mill-osservanza tal-gudizzju ;

(4) Illi fil-mertu, kif jirrizulta mis-sentenza tal-Qorti tal-Appell stess, ma huwiex minnu illi b'xi mod il-kumpannija esponenti ppruvat tahbi r-relazzjoni illi kellha mal-Perit Keith Yeomans fiz-zmien illi huwa xehed fil-kawza, anzi hija stess iddikjarat tramite l-avukat sottoskritt illi fiz-zmien illi l-istess Perit kien xehed fil-kawza de quo (bl-affidavit tieghu pprezentat f'Novembru 2002) huwa kien ghadu kif beda relazzjoni professjonali ma' Agius Stone Works Limited fis-sens illi kien ikun involut f'xi progetti ta' restawr illi jkollha din il-kumpannija. Illi dan il-fatt gie kkunsidrat fid-dettall mill-Qorti tal-Appell illi sahansitra qalet (a fol. 14) – "Il-fatt li dan (Perit Keith Yeomans) seta' kellu relazzjonijiet ta' xoghol ma' socjeta' assocjata mas-socjeta' attrici ma ghandux jirrifletti hazin fuq il-gudizzju tieghu fil-kaz in ezami" ;

(5) Illi dan il-fatt kien gja konfermat fis-27 ta' Frar, 2006 meta xehed Rosario Agius (illi huwa direttur tal-kumpannija esponenti) fil-kawza l-ohra msemmija fir-rikors tal-kumpannija rikorrenti Agius Stone Works Limited vs AX Construction Limited (Cit Nru 1887/2001GC) u qal hekk : "Nikkonferma illi l-perit Keith Yeomans fiz-zmien illi saru x-xogholijiet ma kellu ebda relazzjoni mas-socjeta' attrici jew mal-grupp ta' kumpanniji taghna. Nikkonferma pero' li wara li sar dan ix-xoghol partikolari kien hemm xi xogholijiet li ahna qabbadnieh li jiehu hsieb" (Dok AMW1) hawn anness ;

(6) Illi f'dan il-kuntest wiehed irid iqis illi x-xhieda tal-Perit Yeomans fil-kawza Agius Stone Works Limited vs AX Construction Limited (Cit Nru 1887/01) imsemmija fir-rikors promotur inghatat fis-16 ta' Novembru, 2007 fejn huwa tkellem dwar ir-relazzjoni tieghu mal-kumpannija

esponenti kif inhi prezentement (cioe' f'dik id-data stess u mhux fiz-zmien meta huwa kien xehed fil-kawza originali) u mhux fis-sena 2002 meta xehed fil-kawza de quo. Ghaldaqstant, kontrarjament ghal dak illi qed tallega l-kumpannija rikorrenti x-xhieda tal-Perit Keith Yeomans f'Novembru, 2007 ma tistax titqies illi tirrendi falza jew inveritiera xhieda ohra dwar ir-relazzjoni tieghu mal-kumpannija Agius Stone Works Limited sitt snin ilu ;

(7) Illi minn dan kollu jirrizulta bic-car illi din il-kawza u t-talbiet tal-kumpannija rikorrenti huma frivoli u vessatorji u huma ntizi biss sabiex l-istess kumpannija tkompli ttawwal il-proceduri u tipprova tahrab mill-effetti ta' sentenza konfermata fl-Appell illi l-kumpannija esponenti ottjeniet kontra taghha.

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Bl-ispejjez kollha kontra l-kumpannija rikorrenti u b'rizerva ghal imghaxijiet ulterjuri fuq is-somma illi l-istess giet ikkundannata illi thallas lill-kumpannija esponenti skond is-sentenza tal-Appell tal-31 ta' Ottubru, 2007. Il-kumpannija rikorrenti hija ngunta minn issa stess ghas-subizzjoni taghha.

Rat il-lista tax-xhieda ndikati mis-socjeta' konvenuta u l-lista tad-dokumenti li kienu annessi mar-risposta mahlufa.

Rat id-digriet ta' din il-Qorti diversament presjeduta tat-22 ta' April 2008 fejn tat zmien xahar lis-socjeta' konvenuta sabiex tipprezenta nota bl-osservazzjonijiet taghha dwar l-ewwel tliet eccezzjonijiet taghha (fol. 27).

Rat in-nota ta’ sottomissjonijiet tas-socjeta’ konvenuta (fol. 28 et seq) presentata fit-13 ta’ Mejju 2008 fejn ottemperat ruhha mad-digriet tat-22 ta’ April 2008.

Rat li f’dak l-istadju s-socjeta’ attrici ma pprezentatx nota responsiva skond kif indikat fid-digriet tat-22 ta’ April 2008.

Rat li b’digriet ta` din il-Qorti diversament presjeduta tat-30 ta’ Mejju 2008 (fol. 34) din il-Qorti diversament presjeduta hatret lill-Assistant Gudizzjarju Av. Tiziana Filletti b’inkariku specifiku li kien indikat fl-istess digriet, liema digriet baqa’ kif kien minkejja talba tas-socjeta’ konvenuta skond rikors taghha tat-22 ta’ Lulju 2008 sabiex il-Qorti tiddeciedi l-ewwel tliet eccezzjonijiet.

Rat li b’digriet ta` din il-Qorti diversament presjeduta tat-23 ta` Settembru 2008 (fol. 39) din il-Qorti diversament presjeduta hatret lill-Assistant Gudizzjarju Av. Tiziana Filletti b’inkariki partikolari li kienu ndikati fl-istess digriet.

Rat in-nota tal-kumpannija konvenuta li permezz taghha kienu esebiti serje ta` dokumenti (ara fol 40 sa fol 68).

Rat il-verbal tas-seduta li nzammet mill-Assistant Gudizzjarju fl-24 ta` Ottubru 2008 (ara fol 69 u 70).

Rat in-nota tas-socjeta’ attrici presentata fit-23 ta’ Dicembru 2008 (fol. 71) fejn talbet ir-rikuza tal-Onor. Imhallef Giannino Caruana Demajo peress illi kien iddecieda fil-Prim’Istanza l-mertu mpunjat.

Rat id-digriet tal-Onor. Imhallef Giannino Caruana Demajo tad-9 ta’ Frar 2009 fejn astjena milli jiehu konjizzjoni ulterjuri tal-kawza skond l-Art. 733 tal-Kap. 12.

Rat id-digriet tat-12 ta’ Frar 2009 (fol. 73) tal-Onor. Prim Imhallef fejn il-kawza giet assenjata lil din il-Qorti kif presjeduta.

Rat il-verbal tal-udjenza quddiem din il-Qorti kif presjeduta tas-17 ta` Marzu 2009 (fol 74) fejn id-difensur tal-kumpannija attrici ddikjara li l-kawza tal-lum ma kenitx kawza ta` ritrattazzjoni izda li f`din il-kawza saret talba sabiex jigi dikjarat li kien hemm provi foloz f`kawza ohra, u allura fil-kaz ta` esitu posittiv ghall-kumpannija attrici, tkun preordinata talba ghal ritrattazzjoni.

Rat id-digriet ta’ din il-Qorti kif presjeduta tas-17 ta’ Marzu 2009 (fol. 74) fejn laqghet it-talba tal-kumpannija attrici sabiex tressaq nota responsiva ghan-nota ta’ sottomissjonijiet tal-kumpannija konvenuta a fol. 28 et seq.

Rat in-nota responsiva tas-socjeta’ attrici presentata fit-13 ta’ April 2009 (fol. 75 et seq).

Semghet it-trattazzjoni tad-difensuri tal-partijiet dwar l-ewwel eccezzjoni preliminari tas-socjeta’ konvenuta fl-udjenza tas-6 ta’ Lulju 2009.

Rat id-digriet taghha tas-6 ta’ Lulju 2009 fejn din il-Qorti halliet il-kawza ghas-sentenza ghall-udjenza tad-29 ta` Ottubru 2009 dwar l-ewwel eccezzjoni tal-kumpannija konvenuta.

Rat is-sentenza ta` din il-Qorti tad-29 ta` Ottubru 2009 fejn, ghar-ragunijiet hemm moghtija, laqghet l-ewwel eccezzjoni tal-kumpannija konvenuta fejn din tirrigwarda l-ewwel talba attrici kif dedotta u konsegwentement cahdet dik l-ewwel talba bl-ispejjes kontra l-kumpannija attrici u rriservat li tipprovdi dwar it-tieni talba attrici kif dedotta wara li tisma' l-provi tal-partijiet kemm dwar dik it-talba, kif ukoll dwar l-eccezzjonijiet kollha tas-socjeta' konvenuta, inkluzi dawk fil-mertu. L-ispejjes dwar din it-tieni talba kellhom jibqghu riservati ghall-gudizzju finali. U l-kawza baqghet differita ghall-provi kollha tal-partijiet dwar it-tieni talba ghall-udjenza ta' nhar it-Tnejn 30 ta' Novembru 2009 fil-11:30 a.m.

Rat id-digriet taghha moghti fl-udjenza tat-30 ta` Novembru 2009 fejn, wara talba li saret mill-kumpannija attrici, ordnat l-allegazzjoni tal-process kollu tal-kawza fl-ismijiet "*Agius Marble Works Limited vs AX Construction Limited"* (Cit. Nru. 1886/01) li kienet deciza fil-31 ta` Ottubru 2007 mill-Qorti tal-Appell.

Rat il-verbal tal-udjenza tal-4 ta` Marzu 2010 fejn il-partijiet iddikjaraw l-gheluq tal-provi rispettivi taghhom.

Rat in-nota ta` sottomissjonijiet tal-kumpannija attrici li kienet prezentata fid-29 ta` April 2010.

Rat in-nota ta` sottomissjonijiet tal-kumpannija konvenuta li kienet prezentata fil-21 ta` Lulju 2010.

Rat id-digriet taghha moghti fl-udjenza tal-5 ta` Ottubru 2010 fejn halliet il-kawza ghas-sentenza ghal-lum in difett ta` ostakolu.

Rat li ma hemmx ostakolu sabiex il-kawza tkun deciza llum.

Ikkunsidrat :

Bis-sentenza tal-lum, din il-Qorti trid tiddeciedi t-tieni talba attrici. Hemm l-attur qieghed jitlob minn din il-Qorti dikjarazzjoni u decizjoni li kienu foloz il-provi li tressqu fil-kawza Cit 1866/01 fl-ismijiet "*Agius Marble Works Limited vs AX Construction Limited*" deciza mill-Qorti tal-Appell fil-31 ta` Ottubru 2007. Saret talba hekk sabiex fil-kaz ta` esitu favorevoli ghall-kumpannija attrici, din imbaghad tittenta azzjoni ghal ritrattazzjoni tas-sentenza fuq indikata fit-termini tas-subinciz (j) ta' l-Art.811 tal-Kap 12 li jaqra hekk –

jekk is-sentenza tkun giet deciza fuq provi li, b'sentenza moghtija wara, jigu ddikjarati foloz, jew, li jkunu gew hekk iddikjarati b'sentenza moghtija qabel, izda l-parti telliefa ma kinitx taf b'dan il-fatt.

Azzjoni eventwali bhal dik hija kondizzjonata mill-Art.818(c) tal-Kap.12 li jaqra hekk :

fil-kazijiet imsemmija fil-paragrafu (j), (tal-Art.811) *jekk il-falsità tkun, fuq talba jew kwerela ta' l-istess attur, giet iddikjarata wara s-sentenza attakkata,* (iz-zmien ta` tliet xhur sabiex tigi tentata l-azzjoni ghal ritrattazzjoni jibda jghodd) *mill-gurnata ta' dik id-dikjarazzjoni, u jekk tkun giet iddikjarata wara dik is-sentenza, izda fuq talba jew kwerela ta' haddiehor, jew jekk tkun giet iddikjarata qabel, mill-gurnata li l-attur ikun gie jaf b'dik id-dikjarazzjoni.*

Fis-sentenza li tat din il-Qorti fl-10 ta` Gunju 1949 fil-kawza "**Mifsud vs Azzopardi**" inghad li l-"falz" huwa kwalunkwe soppressjoni, mutazzjoni, jew alterazzjoni tal-veru ottenut bi kwalsijasi mezz.

Fis-sentenza li tat il-Qorti tal-Appell fis-26 ta` Gunju 1950 fil-kawza “Caruana vs Gerada” inghad hekk –

“Provi foloz, ghall-finijiet tar-ritrattazzjoni, huma dawk li dolozament juru bhala veru dak li ma hux veru, bhal fil-kaz ta’ testimonjanza falza, u mhux kwalunkwe zball ta’ fatt jew ta’ gudizzju li fih ikun inkorra xi xhud jew perit”

(ara wkoll - Qorti tal-Appell - 27 ta` Frar 1998 - “**Farrugia vs Borg**”).

Il-falz ghandu effetti civili u penali. Guridikament il-falz jista` jkun materjali jew intelletwali jew ideali. Il-falz materjali huwa rapprezentat mit- thassir, alterazzjoni jew mutazzjoni fil-forma jew fis-sustanza ta` dokument veru (inkluz skrittura privata jew att pubbliku) veru, jew ta` parti minnu, jew addirittura l-kompozizzjoni shiha ta’ dokument li huwa falz. Il-falz intellettwali huwa l-espozizzjoni ta’ fattijiet jew dikjarazzjonijiet li ma jezistux jew ma jissussistux jew li jaghmlux mis-sewwa.

Dwar l-effett civili u penali tal-falz, jinghad hekk fid-dottrina –

“La giustizia punitiva non puo` mettersi in moto se non vi e’ un delinquente responsabile; quindi la necessita’ di assodare bene l’elemento intenzionale costituente appunto il dolo dell’agente. La procedura civile invece non va in traccia del reo ; essa si preoccupa soltanto di respingere un mezzo che nuoce alla scoperta del vero, e che puo’ indurre il giudice a ritenere, in tutta buona fede, la falsita’ in luogo della verita` ; questa percio’ cammina diretta al suo scopo, senza curarsi d’ indagare la volonta’ di colui che diede vita al falso”.

(**Ricci** - Procedura Civile – Vol. II pag. 244 -246 ; ara wkoll **Annali Cassazione Torino**, 31 Maggio 1877, Vol. XII, P.I, pag.437)

Bl-azzjoni taghha tal-lum, il-kumpannija attrici qeghda tallega li l-prova falza li ghandha sservi bhala bazi ghal ritrattazzjoni tal-kawza "*Agius Marble Works Limited vs AX Construction Limited*" (Cit. Nru. 1886/2001) li kienet deciza mill-Qorti tal-Appell fil-31 ta` Ottubru 2007 hija x-xhieda tal-Perit Keith Yoemans li, tghid il-kumpannija attrici, kienet determinanti ghall-mod kif kienet deciza l-kawza kemm fl-Ewwel Istanza kif ukoll fit-Tieni Istanza.

Fis-sentenza taghha tal-31 ta` Ottubru 2007, il-Qorti tal-Appell qalet hekk -

"Din il-Qorti hija tal-fehma li fic-cirkostanzi x-xhieda ta' Yoemans kienet l-aktar wahda attendibbli u dana billi, kif ighid l-istess Yoemans 'That as site manager I liased with the clients, Port Cottonera Limited and also with various contractors working on the project. That I am in a position to state whether the works for which Agius Marble Works are claiming payment were in fact carried out by Agius Marble Works or otherwise'. ***Din il-Qorti tifhem li din il-persuna kienet l-iktar wahda idonea fic-cirkostanzi billi, fl-interess tas-socjeta' appaltanti cioe' Port Cottonera Limited, kellha d-dmir li tivverifika li x-xogholijiet saru u li saru sew.....*** (emfazi ta' din il-Qorti).

Fl-istanza taghha tal-lum, il-kumpannija attrici qeghda tallega li l-prova kostitwita mid-deposizzjoni tal-Perit Keith Yoemans ghandha titqies falza mhux biss ghaliex ma svelax li kellu relazzjoni professjonali partikolari mas-socjeta' konvenuta jew assocjati taghha izda li addirittura pprezenta stampa differenti ghal kollox ta` din ir-relazzjoni. Din il-Qorti tghid li l-Qorti tal-Appell ittrattat il-kwistjoni li fuqha qeghda tibbaza ruhha l-kumpannija attrici sabiex tghid li kien hemm falsita`. Infatti l-Qorti tal-Appell irriteniet li l-fatt li l-Perit Yoemans seta' kellu relazzjonijiet ta' xoghol ma' socjeta' assocjata mas-socjeta' konvenuta odjerna (socjeta` attrici fil-kawza l-ohra) ma ghandux jirrifletti hazin fuq il-gudizzju tieghu fil-kaz in ezami. Inoltre il-Qorti ta' l-Appell osservat li s-socjeta' konvenuta la ressqet lill-Perit Keith Yeomans

ghall-kontroezami la kkontestat il-konkluzjonijiet tieghu u lanqas gabet il-prova ta` *bias* kif allegat il-kumpannija attrici odjerna (is-socjeta` konvenuta fil-kawza l-ohra).

Wara li din il-Qorti ezaminat l-atti tal-kawza l-ohra, li jinsabu allegati u li jikkostitwixxu l-unika prova ghall-fini tal-kawza tal-lum, ma ssibx li ghandha ghalfejn tiddiskosta ruhha mir-*ratio decidendi* tas-sentenza tal-Qorti tal-Appell specjalment mill-mod kif sar l-apprezzament tal-provi u kif kienet trattata l-attendibilita` tax-xhieda. Din il-Qorti tghid ukoll li d-deposizzjoni tal-Perit Yoemans kienet ben korraborata, mhix sospetta u lanqas miftuha ghal dubbju serju. Dak allegat mill-kumpannija attrici ma jistax iwassal lil din il-Qorti ghall-konvinciment li saret prova li tissoddisfa l-vot tal-ligi.

Sabiex prova titqies falza ghall-fini tal-Art.811(j) tal-Kap.12, trid tkun prova li dolozament tipprezenta bhala veru dak li mhuwiex veru kif jigri jigri fil-kaz tal-*falsa testimonianza.* Zbalji ta` fatt jew ta` gudizzju li jista` jaghmel xhud, u li jkunu privi mill-element tad-*dolo,* ma jikkwalifikawx bhala falsitajiet ghall-fini tal-istess subinciz. Il-prova falza trid tkun frott ta' l-ingann tal-kontroparti, u mhux frott ta' l-injoranza jew tat-traskuragni tal-parti li tressaq il-provi. (**<u>Grazio Mercieca</u> -** *Mezzi Straordinarji ta' Impunjazzjoni tas-Sentenzi).* Lill-kumpannija attrici kien jispetta l-oneru tal-prova tal-falsita`. Ma tressqux provi ohra ghajr dak li hemm fl-atti allegati. U din il-Qorti tghid li dak li hemm f`dawk l-atti huwa bizzejjed sabiex jeskludi l-falsita` fit-termini tal-Art.811(j) tal-Kap.12.

Ghar-ragunijiet kollha premessi, din il-Qorti qeghda taqta` u tiddeciedi din il-kawza billi tichad it-tieni talba attrici bl-ispejjez kontra l-kumpannija attrici.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------